

JANKO LEBAN:

Razbita skriljna tablica.

em, mladi učenci, da boste začudeno povpraševali: »Kaj pa je to — skriljna tablica?« — Potrpite malce! Takoj vam pojasnim! Vidite, takrat, ko sem jaz stopil v prvi razred goriške normalke, učenci še nismo poznali tako zvanih zvezkov, kakor jih rabite dandanes vi. Tudi smo imeli malo učnih knjig. Pisali smo s pisalom na skriljne tablice, t. j. na kamenite ploščice, ki so bile obrobljene z lesenim okvirom. Gospod učitelj nam je naloge zapisoval na veliko tablo, a mi smo jih prepisovali na skriljne tablice. Doma smo jih izdelali ter drugi dan pokazali gospodu učitelju. Tako je torej bilo, ko sem jaz hodil v prvi razred ali v polentarijo med polentarje, kakor so nas takrat imenovali take »učenjake« v Gorici.

Moj součenec je bil Frtičarjev Miloš, sinček našega imovitega soseda. Skupaj sva hodila v šolo in iz šole domov. Nič napačen ni bil naš Miloš, samo živ kakor poper in imel je svoje muhe, da je bilo težko z njim občevati, kadar so se ga lotile! Imel je starega očeta Urbana, dobrega starčka, ki ga je obsipaval z vsakovrstnimi dobrotami. Tudi lepo skriljno tablico mu je kupil stari Urban, vse lepšo, kakor smo jih imeli mi drugi polentarji.

In nekega dne sva se vračala s Frtičarjevim Milošem proti domu. Prišedši domov, je Miloš pogledal na napisano računsko nalogo na tablici. In teh računov kar ni mogel doumeti. Zato ga primejo stare muhe, loti se ga stara jezica in — bumfl — vrže tablico z vso silo v kot. Skriljne tablice pa so bile lahko zdrobljive in zato ni čuda, da se je tablica zdrobila na sto kosov....

Ropot privabi mater v sobo, in ko vidi, kaj se je zgodilo, poseže takoj za zrcalo po leskovko. »Ti lahkomiselní otrok, kako moreš vendar biti tak! Nisi vreden, da ti je stari oče kupil lepo tablico!« In takoj je leskovka zapela svojo žalostno pesem na Miloševem telesu. Jokaje se je Miloš opravičeval: »Poslušaj vendar, mama! Računska naloga je bila od sile težka, da je nikakor nisem mogel rešiti!«

»In zato pa si moral tako zdivjati ter svojo jezico spustiti na nedolžno tablico?! Čakaj, jutri si boš moral kupiti novo tablico, a to z denarjem, ki ga imaš v hranilniku!« — To rekši, je mati nevoljna zapustila sobo.

Ko se je zvečerilo, je prišel stari oče. Ta je navadno vedno Miloša objel, ga božkal ter dečku stisnil v roko kaj dobrega in sladkega. Seveda mu je Miloš prej moral povedati, kaj se je v šoli učil in mu pokazati nalogo. Ko pa Miloš danes ni mogel staremu očetu ničesar

pokazati, je bil starček čudovito mrzel. Dečka ni pozval k sebi niti mu ni pogladil kodrastih las. Tudi to, kar je starček imel pripravljenega v žepu za Miloša, ni prišlo na dan. To je še dobro, da Miloš ni videl in vedel, kaj je stari oče imel v žepu, ker sicer bi se gotovo pokesal, to vam povem! Imel je pa starček v žepu troje hrušk, tistih medenk, ki jih je Miloš tako rad jedel! —

A to ni še vse, kar je Miloša slabega zadelo po nepremišljenem delu! Drugo jutro je sicer kupil novo tablico, pa kaj, ko naloge ni imel, da bi jo rešil. Poizkusil je sicer sestaviti črepinje stare tablice, pa ni šlo in ni šlo! Kaj bi bil vse dal, ko bi mu kdo mogel sestaviti staro tablico! Šel je torej v šolo — brez naloge! Bil je sam, ki naloge ni imel. Seveda je bil strogi gospod učitelj hud in posadil je Miloša samega v zadnjo klopo. Kolika sramota za dečka! —

Toda Miloš se je pokesal in sčasoma poboljšal, in gospod učitelj mu je dovolil, da se je vrnil na prvotno mesto v šoli. Tista nekdanja jeznovitost je Miloša popolnoma minila. Večkrat pa se je še spomnil na razbito skriljno tablico. Ta je bila povod njegovemu poboljšanju. Odslej so vsi radi imeli Miloša: svojci, gospod učitelj in mi, njegovi součenci!

Pesem mladosti.

*Mogočna in silna je pesem mladosti
in sladki in mili so njeni glasovi;
turobna in plašna je pesem starosti
in hladni in mračni so njeni grobovi.*

*Zadoni, zadoni v svoj zlati blagdan,
odjekni, odmevaj čez goro in plan,
od zemlje do neba v vsej svoji prostosti,
o pesem življenja, o pesem mladosti!*

*Zazveni, zagrmi, zavriski, zapoj
v vseh strun melodijah čez ves nepokoj,
čez svet in do dna vseh tajnih globin,
do brezna puščav, do morja temin!*

*Razlegaj do zadnjih neskončnih se dalj,
preruši vso bol, vso tesnobo, vso žal,
ki joče iz strun žalostinke starosti —
ti pesem življenja, ti pesem mladosti!*

Miroslav Kunčič.

